

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

TERIAS

KARASAL İSTİLACI YABANCI TÜRLER

İTDOLANBACI

YEŞİL PAPAĞAN

DOĞU AMERİKA SIVRISİNEK BALIĞI

SU MAYMUNU

GÜMÜŞİ HAVUZ BALIĞI

KIRMIZI YANAKLI SU KAPLUMBAĞASI

Türkiye'deki Karasal Ortamlarda ve İç Sularda İstilacı Yabancı Türlerin Oluşturduğu Tehditlerin Değerlendirilmesi Projesi

TERIAS

Karasal Ortamlarda ve İç Sularda İstilacı Yabancı Türlerin Oluşturduğu Tehditlerin Değerlendirilmesi Projesi, Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı II (IPA II) finansal desteği ile Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

PROJE HEDEFİ

Proje; Türkiye'deki ekosistemlerin esnekliğini ve yerel/endemik türlerin korunmasını sağlamak için, 1143/2014 sayılı AB Tüzüğü doğrultusunda, Türkiye'deki istilacı yabancı türlerin tehditlerinin belirlenmesi, girişlerinin engellenmesi, kontrol altına alınması ve etkilerinin azaltılmasını hedeflemektedir.

PROJE FAYDALANICISI

Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü.

İSTİLACI YABANCI TÜRLER

İstilacı yabancı türler yerli türlerle rekabete girerek bu türlerin yaşam alanlarını işgal etmesi, genetik bozulmalara yol açması, hastalık bulaştırması ile küresel ölçekte biyolojik çeşitliliğe yönelik en önemli tehditlerden biri olarak görülmeye başlanmıştır.

Ekosistemlere, insan sağlığına ve ekonomiye büyük zarar vermeleri sebebiyle, istilacı yabancı türlerin **girişlerinin kontrol altına alınması ve engellenmesi** önem taşımaktadır.

Doğrudan ya da dolaylı etkiler sonucu doğal yayılış alanlarından başka alanlara taşınan türlere **yabancı türler** denir.

Taşındıkları alanda yerleşmeleri ve istilası bakımından yerli türlerle rekabete girerek zarar veren, insan sağlığına ve ekonomiye olumsuz etkileri olan yabancı türlere ise **istilacı yabancı türler** denir.

1

İTDOLANBACI

Sınıf: Dicotyledonae
Aile ismi: Cucurbitaceae
Tür ismi: *Sicyos angulatus* L.
Giriş yılı: 1994
Türkiye'deki yayılış alanı: Doğu Karadeniz Bölümü ve Orta Karadeniz Bölümünün doğu kesimleri.
Giriş yolu: Ülkemize girişi insan ve tarımsal ürünlerin taşınması başta olmak üzere, kuş göçleri ve memeliler aracılığı ile olmaktadır.
Doğal yayılış alanı: Amerika
Habitat: Besin bakımından zengin, ıslak ve nemli alanlar, dere içleri, dere ve akarsu kaynaklı taşkın alanlar, yol kenarları, atık ve çöp alanları.
Etkileri: Tarım bitkilerine sarılarak onların devrilmesine, ürün kaybına ve hasadın zor yapılmasına neden olur. İstila ettiği alanlarda özellikle fındık, çay ve kivi bahçelerinde etkili olduğu, bazı endemik bitki popülasyonlarını olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

2

YEŞİL PAPAĞAN

Sınıf: Aves
Aile ismi: Psittaculidae (Eski Dünya Papağanları)
Tür ismi: *Psittacula krameri*
Giriş yılı: 1975
Türkiye'deki yayılış alanı: İstanbul, İzmir ve Ankara başta olmak üzere 30 farklı ilden kayıt gelmiştir.
Giriş yolu: Papağan ticareti
Doğal yayılış alanı: Sahra altı Afrika ve Hindistan
Habitat: Yerleşim yerlerindeki parklar, bahçeler, ağaçlık alanlar, tarım alanları ve çayırliklar
Etkileri: Özellikle üreme döneminde doğal kuş ve memeli türlerinin yuva alanları ve besinleri ile rekabet etmektedir. Ekonomik gelir sağlayan çeşitli tohum, çiçek ve meyveler ile beslenerek ekonomik kayba neden olur. Özellikle kış aylarında ayçiçeği ve Antep fıstığı tohumlarını bolca tüketmektedir.

3

SU MAYMUNU

Sınıf: Mammalia
Aile ismi: Myocastoridae
Tür ismi: *Myocastor coypus* (Molina, 1782)
Giriş yılı: 1973
Türkiye'deki yayılış alanı: Batıda, Edirne ve civarı, doğuda ise Kars ve Iğdır. (Batıda Meriç, Arda ve Tunca Nehir Sistemi üzerinde, doğuda Aras, Kura Nehir Sistemi üzerinde yayılmıştır).
Giriş yolu: Akarsu ve dereler yoluyla ülkemize gelmiştir.
Doğal yayılış alanı: Güney Amerika (Arjantin, Bolivya, Güney Brezilya, Şili, Paraguay, Uruguay)
Habitat: Genellikle ırmak, dere ve göllerin siğ ve sazlarla kaplı kesimlerinde yaşarlar.
Etkileri: Yuvaları, nehir kenarlarının ve bentlerin temeline zarar vermektedir. Bataklık bitkilerinin rizomları ve genç sürgünleriyle beslenerek, bitki topluluğunun parçalanmasına neden olur ve kıyı habitatlarında erozyona yol açabilir.

4

KIRMIZI YANAKLI SU KAPLUMBAĞASI

Sınıf: Reptilia
Aile ismi: Emydidae
Tür ismi: *Trachemys scripta elegans* (WIED 1838)
Giriş yılı: 2000'ler
Türkiye'deki yayılış alanı: Ülkemizde 26 ilde gözlenmekle birlikte; İzmir, Muğla, Antalya, Adana ve Mersin illerinde popülasyon oluşturma eğilimindedir.
Giriş yolu: Evcil hayvan ticareti
Doğal yayılış alanı: Amerika Birleşik Devletleri'nin doğusu ve Meksika'nın kuzeydoğusu
Habitat: Nehirler, hendekler, bataklıklar, göller ve göletler de dahil olmak üzere çok çeşitli tatlı su habitatlarında yaşar (Bringsøe 2006).
Etkileri: Besin, yaşam alanı ve diğer kaynaklar için yerli ve tehlike altındaki kaplumbağa türleriyle rekabet etmektedir. Yerli ve endemik fauna türleri ve dolayısı ile biyolojik çeşitliliği tehdit etmekte, halk sağlığını tehdit eden hastalık riski taşımakta, doğal habitat ve ekosistem üzerinde öngörülemeyen etkilere sahiptir.

5

GÜMÜŞİ HAVUZ BALIĞI

Sınıf: Actinopterygii
Aile ismi: Cyprinidae
Tür ismi: *Carassius gibelio*
Giriş yılı: 1988
Türkiye'deki yayılış alanı: Doğu Karadeniz havzası hariç Türkiye'nin tamamı
Giriş yolu: Doğal yollarla ve insan eliyle taşıma
Doğal yayılış alanı: Orta Asya
Habitat: Göller, barajlar ve nehirlerin durgun kısımları.
Etkileri: Üreme ve rekabet potansiyeli yüksek olan bu balık türü, giriş yaptığı kaynaklara yerleştikten sonra baskın tür durumuna geçerek faunayı ve florayı değiştirmek suretiyle yerli türleri tehdit eder. Habitatların fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerini değiştirerek ekonomik ve çevresel zararlara neden olur.

6

DOĞU AMERİKA SIVRISİNEK BALIĞI

Sınıf: Actinopterygii
Aile ismi: Poeciliidae
Tür ismi: *Gambusia holbrooki*
Giriş yılı: 1920
Türkiye'deki yayılış alanı: Coruh, Kura-Aras ve Yeşilirmak dışında tüm havzalardan kaydı bulunmaktadır (Kurtul, 2018; Yoğurtcuoğlu ve Ekmekçi, 2018).
Giriş yolu: Sivrisinek ve sıtma mücadelesi için asılama
Doğal yayılış alanı: Kuzey Amerika'nın doğusu. Apalaş Dağlarının doğusu boyunca Miami ve New Orleans eyaletlerine kadar (Pyke, 2008).
Habitat: Oldukça esnek bir habitat uyumluluğu olsa da genellikle siğ, durgun veya az akıntılı sularda ve su altı bitkilerinin yoğun olduğu kesimleri tercih ederler (Pyke, 2005; Pyke, 2008).
Etkileri: Bu tür, avlanma, rekabet ve agresif davranışlarıyla sucul ekosistemlerdeki balık, amfibi ve omurgasız gruplarının popülasyon sayılarının azalmasına, hatta bazı türlerin yok olmasına neden olabilmektedir. Türün yıl açtığı ekosistem düzeyinde bozulmalar da rapor edilmiştir.

Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Beştepe Mah. Alparslan Türkeş Cad. No:71 Yenimahalle/Ankara
Telefon: +90 312 207 50 00 Belgegeçer: +90 312 207 67 10
E-posta: terias@tarimorman.gov.tr

@IPAcevre - www.ipa.gov.tr

www.teriasurk.org - http://karasalistilacilar.org

Bu yayın Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. Bu yayının içeriği tamamen Hulla & Co Human Dynamics GmbH & Co KG, Finlandiya Çevre Enstitüsü, Çınar Mühendislik Müşavirlik A.Ş. konsorsiyumu sorumluluğu altındadır. Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

@IPAcevre
www.ipa.gov.tr

teriasurk_eu

